Singös strategiska betydelse.
Singö ingår i Ålandsplanen.
Vad visste befolkningen härute genom att läsa och begrunda vad som stod i Höst´ammarn?

Ålands kanoner hota ej Sverige.

Proposition i Ålandsfrågan avlämnad. Ändring i värnpliktslagen.

På tisdagen avlämnades den svenska propositionen i Ålandsfrågan till riksdagen. Utrikesministern meddelar att sedan signatärmakterna nu godkänt de föreslagna åtgärderna till skydd för Ålandsöarnas neutralitet kommer överenskommelsen omedelbart att underställas folkförbundsrådet.

I propositionen åberopas ett uttalande av försvarsstabschefen, vari denne bl. a. påpekar faran av ett hastigt anfall på ett obefäst Åland vid krig mellan Östersjöstater. Samtidigt framhålles att vattenområdet närmast svenska kusten icke kan verkningsfullt beskjutas från någon av de åländska öar där batterier nu planeras.

Samtidigt med propositionen rörande godkännandet av överenskommelsen i Ålandsfrågan avlämnades en proposition med förslag till ändring i värnpliktslagen, avsedd att träda i kraft omedelbart efter utfärdandet. Häri föreslås att par. 28 mom. 2 värnpliktslagen skall erhålla följande lydelse: Utom rikets gränser må beväringen vid hären användas endast till rikets försvar eller till fullföljande av överenskommelse, vartill riksdagen lämnat samtycke, om skydd av Ålandsöarnas neutralitet, skolande dessförinnan statsrådet höras samt, såvida riksdagen ej är samlad eller inom trettio dagar skall sammanträda, riksdagskallelse utfärdas.

ÖSTHAMMARS TIDNING FREDAGEN DEN 9 JUNI 1939.

Östhammar Öregrund

Svenskt eller ryskt?

Det blev på tisdagen remissdebatt i riksdagens båda kamrar på den skrivelse från regeringen, vari denna tillsvidare återtar Ålandspropositionen. Excellensen Sandler begagnade tillfället att lämna meddelande om den märkliga åtgärden, att Sveriges sändebud i Moskva hemkallats för att få instruktioner i Ålandsfrågan. Han skall informera sovjetregeringen ytterligare om Sveriges hållning och avsikter, vilket också sannerligen ser ut att behövas.

I andra kammarens debatt yttrade sig i övrigt endast hr Nils Flyg, som under kammarens isande tystnad lade fram rent ryska synpunkter på Ålandsfrågan. Och han och hans meningsfränder, som motsätta sig Ålandsplanen, försöka inbilla folk att deras propaganda mot denna är ett svenskt intresse! Raka motsatsen är förhållandet. De som tidigare företagit säraktioner i Ålandsfrågan böra vara försiktiga, så att deras argumentering icke blir en direkt hjälp åt Moskva.

Då och då under de senaste dagarna har man mött resonemanget, att den nya, av Sveriges ansvariga militära myndigheter livligt tillstyrkta Ålandspolitiken skulle ha fört Sverige in i storpolitikens virvlar och i konflikt med ryssen. Man har svårt att tänka sig en barnsligare och mera verklighetsfrämmande uppfattning. Det förhåller sig ju nämligen på det sättet, att dessa faror, som det heter att Ålandsplanen lett till, i själva verket hela tiden existerat samt vari anledningen och upphovet till denna plan. Varför planerades särskilda skyddsåtgärder för Åland? Givetvis därför att man fruktade allt för närgångna stormaktsintressen för Åland i händelse av konflikt i Östersjön. Sovjetunionens hållning synes bestyrka, att Sovjet just på grund av ett sådant intresse för Åland helst skulle se att ögruppen förbleve obefäst. När det sålunda visat sig, att den situation hotar att inträda, som Ålandsplanen förutsett och är avsedd att skydda oss mot, då vore det verkligen höjden av inkonsekvens och nationell ansvarslöshet att hals över huvud lopa ifrån hela planen. Något dylikt kan inte få ske. Rysslands hållning i dessa dagar bekräftar för oss behovet av att militärt skydda Åland — för dess egen trygghets skull och för Sveriges och Finlands.

Ännu en sak kan utläsas ur de sovjetryska yttrandena i denna fråga. Det framgår av dem, att ryssarna i viss mån misstro de neutralitetspolitiska avsikter, som ligga bakom Ålandsplanen. Denna misstro tycks utgöra ett av motiven för Sovjets avböjande hållning. Vad skulle det då innebära, om Sverige resignerade inför denna hållning och uppgav sin medverkan i Ålandsplanen? Det skulle innebära, att Sverige kapitulerade inför ett missförstånd rörande vår neutralitetspolitik. Det är inte på det sättet dylika missförstånd skola behandlas.

I själva verket skulle ett svenskt återtåg ur Ålandsplanen vara synnerligen olyckligt ur synpunkten av vad svensk neutralitetspolitik kräver. Om vi av den ryska framstöten läte skrämma oss att övergiva en plan, som uppgjorts för att trygga Sveriges och Finlands möjligheter att stå neutrala, då bleve denna i sanning ett farligt prejudikat. Vi skulle då utlämna oss, vi skulle fresta stormakterna att försöka vidare på den ryska vägen. Man måste därför allvarligt hoppas att regeringen icke ådagalägger någon svaghet i denna affär utan vad på den ankommer så snabbt som möjligt bringar saken till ett avgörande. Vad den svenska opinionen beträffar är det icke lyhördhet för ryssarnas synpunkter som nu krävs utan en hägn och bestånd nationell hållning.

TISDAGEN DEN 12 DEC. 1939.

Svensk minering utanför Gräsön.

Understens fyr släckt. — Sjöfarten via Öregrundsleden.

För att underlätta den svenska neutralitetsvaktens verksamhet utläggas minor i Södra Kvarken inom svenskt territorialvatten inom ett område som begränsas av: i nord latitud nord 60 grader 21,0 minuter; i syd latitud nord 60 grader 15,0 minuter; i väst longitud ost 18 grader, 52,0 minuter; samt i ost de räta linjer, som sammanbinda punkterna latitud nord 60 grader 21,0 minuter, longitud ost 19 grader 8,9 minuter; mittpunkten av klippan "Märket"; samt latitud nord 60 grader 15,0 minuter, longitud ost 19 grader 6,8 minuter.

Sjöfarande varnas att befara det angivna området. Under den tid mineringen är utlagd hänvisas sjöfarten i första hand till farleden genom Öregrunds skärgård. För fartyg, vilkas djupgående icke tillåta dem att använda farleden genom Öregrunds skärgård kommer minlotsning att anordnas, varvid lots erhålles på följande platser: för fartyg kommande norr ifrån på en punkt belägen på latitud nord 60 grader 25,0 minuter, longitud ost 19 grader 00,0 minuter samt för fartyg kommande söder ifrån till sjöss utanför Svartklubbens lotsstation.

Handelsfartygs befälhavare erinras om noggrant iakttagande av bestämmelserna i par. 6 av kungörelsen den 26 september 1938 angående sjöfarten inom svenskt kustvatten under vissa utomordentliga förhållanden (Sf n:r 591/38).

Understens fyr släcktes på onsdagen.

Självfungerande kontaktminor ha utlagts i Ålands hav.

Från finska statsrådets informationscentral meddelas på måndagskvällen:

Hittills har Finland icke genomfört några åtgärder för Ålands försvar. På grund av de nu inträffade händelserna har detta försvar likväl blivit vår skyldighet, och fördenskull har vårt försvarsväsen på sätt som förutsättes i 1921 års överenskommelse vidtagit åtgärder för att trygga Åland och dess vattenområde. I enlighet med sagda överenskommelse har meddelande om dessa åtgärder gjorts till folkförbundet, varjämte meddelande om att Ålands vattenområde minerats lämnats till de utländska beskickningarna här.

Till folkförbundets generalsekreterare har detta meddelande skett i följande telegram från utrikesminister Tanner:

"Jag ber eder vördsamt på Finlands regerings vägnar bringa till rådets kännedom: På grund av att Rådsunionen företagit ett väpnat angrepp mot Finland har Finlands regering för att trygga Ålandsöarnas neutralitet i andan av 1921 års överenskommelse och med hänvisning till andra punkten i artikel 7 i samma överenskommelse skridit till oundgängliga preventiva försvarsåtgärder på det neutraliserade området.

Vördsamt ber jag få bringa till eder kännedom att Finlands regering beslutat utlägga självfungerande kontaktminor även på det område i Ålandsvattnen som begränsas av 21 grader 20 minuter nordlig bredd. Minorna ha lagts ut för att trygga områdets neutralitet. Jag ber eder bringa detta till rådets kännedom i enlighet med artikel 6 i konventionen om Ålandsöarnas icke-befästande och neutralisering".

Minering även i Öregrunds skärgård.

Minlotsning i farleden mellan Öregrund och Svartklubben.

Chefen för marinen meddelar på fredagen:

För att underlätta den svenska neutralitetsvaktens verksamhet utlägges minor inom svenskt territorialvatten i Öregrunds skärgård mellan latitud nord 60 grader 8,0 minuter och latitud nord 60 grader 31,0 minuter. I den genomgående farleden mellan Öregrund och Svartklubben anordnas minlotsning, varvid lots erhålles vid endera av nämnda platser. Sjöfarande uppmanas att noga efterkomma de anvisningar rörande navigeringen inom skärgårdsområdet som meddelas av kronolots eller av marinens bevakningspersonal. Handelsfartygs befälhavare erinras därjämte om noggrant iakttagande av bestämmelserna i par. 6 av k. kungörelsen den 26 september 1938 angående sjöfarten inom svenskt kustvatten under vissa utomordentliga förhållanden.

Östhammar Öregrund 1944

Sverige och Ålandsöarna.

I en ledande artikel avfärdar St. T. ryktena om tyska trupper på Åland som inkorrekta. Samtidigt söker tidningen "kallt sakligt" analysera Ålands betydelse inför det nya krigsläge, som tycks vara under uppsegling omkring Östersjön, och skriver:

Till en början må då inskjutas, att den svensk-finska riksgränsen i Ålands hav går mitt över skäret Märket väster om Eckerö, och att skäret Märketshällan nordväst om Märket tillhör Sverige. Denna omständighet gör en strimma av Ålands hav från Märket tvärs över till Understen i Öregrunds skärgård till svenskt territorialvatten. Inom denna strimma ligger en grundbank med vattendjup, som icke är större än att den tillåter minering med förankrade minor. Möjligheten har begagnats för att underlätta skyddet av Sveriges neutralitet. Är farvattnet Understen—Märket spärrat, kan sjöfarten på Bottniska viken släppas fram antingen genom Öregrunds skärgård eller genom Ålands skärgård, där passager finnas väster om Eckerö och öster om fasta Åland, samt genom Åbo skärgård. Spärras vägen genom svenskt vatten, stå alltså vägarna öster därom fortfarande öppna.

Emellertid är Åland genom 1921 års Ålandskonvention neutraliserat. Det innebär bl. a., att Ålandsområdet icke får utnyttjas för strategiska ändamål av krigförande makt. Av Ålandskonventionens garantimakter är Sverige numera sedan länge den enda, som icke är indragen i andra världskriget. Ryssland har icke skrivit under Ålandskonventionen.

Tysk trafik till och från Bottniska viken torde f. n. omfatta dels malmtrafiken på Luleå samt trä-, massa- och kolskeppningar på svenska och finska hamnar, dels den militära trafik på finska hamnar, som står i samband med befintligheten av tyska trupper i Nordfinland. Dessa försörjes också sjövägen runt Nordkap.

Man kan alltså icke komma ifrån, att det föreligger ett ryskt militärt intresse av att spärra den militära trafiken. Avbrott kan ske var som helst på sjövägen alltifrån tyska kusten till hamnarna i Finland. Ju närmare en spärr förläggs till tyska kusten, desto mer av hela den tyska trafiken, som också i långt större omfattning går på Sydfinland och Balticum, kan avklippas.

Efter att ha närmare utvecklat skälen för och emot ifråga om de olika alternativen fortsätter tidningen:

Man kan tänka sig, att tyskarna, vid en utrymning av Estland, försöka skaffa sig framskjutna baser för flyg och flotta på Åland. De skulle dock där ligga på obekvämt kort avstånd från de ryska flygstridskrafterna i Estland och dessutom kräva underhåll sjövägen från Tyskland. Ett tyskt besättande av Åland skulle då bli meningslöst, särskilt om tysk sjöfart på Bottniska viken redan avtagit eller upphört på grund av ryska åtgärder i södra Östersjön. Lika meningslöst vore då ett ryskt besättande av öarna, eftersom det icke skulle finnas något angreppsobjekt kvar till sjöss, som kunde kommas åt bättre därifrån än från något annat håll. Man får nämligen räkna med att Finland efter Estlands fall måste känna sig tillräckligt isolerat för att sluta fred, om en sådan står att få utan "ovillkorlig kapitulation".

Utom som en kränkning av Ålandskonventionen skulle ett tyskt eller ryskt besättande av Åland från svensk sida icke kunna uppfattas annat än som riktat mot Sverige. Om Finland icke längre skulle vara i stånd att försvara Åland, vore det då lämpligare och för Sverige tryggare, att försvaret av öarnas neutralitet och därav följande förpliktelser tillfälligt övertogs av den neutrala garantimakten Sverige.

Lämpligheten av ett svenskt övertagande av skyddet av Ålandsöarna kan diskuteras. Ovedersägligt är emellertid att riskerna för Sverige ökas ju längre västerut och mot nordväst ryssarna tränga fram, och det är av för vårt lands frihet och självständighet vital betydelse att händelseförloppet följes med yttersta vaksamhet och att vi göra allt för att möta farorna varifrån de än må hota.